

Még súlyosabb a helyzet ebből a szempontból az Egyesült Államokban. Itt a strukturális munkanélküliség majdnem változatlanul magas. A tízmillióra tehető munkanélkülit csak úgy lehet elhelyezni, ha a trösztök üzemeiket teljes mértékben foglalkoztatják, sőt kibővítik. Ez azonban csak úgy lehetséges, ha van megfelelő fogyasztópiac. Kína, mely behozatala 14 százalékát az Egyesült Államokból szerzi, a korábbi békés, de intenzív angol és japán verseny ellenére is jelentős elhelyezési terület. Ennek a helyzetnek a fenntartását azonban a japán és kínai imperializmus összecsapása akadályozza. Japán tehát Kína elleni háborújával az Egyesült Államok életfeltételeit alapjában veszélyezteti. A nyugateurópai hatalmaknak szállított hadianyag nem nyújt annyi foglalkoztatást az USA ipara számára, hogy ez a kínai piac elvesztését pótolni tudná. Innen a jelenleg Amerika és Japán közötti éles ellentét. Ezért bontotta fel Amerika Japánnal kötött kereskedelmi szerződését. Minthogy azonban Japán az amerikai nyersanyagot és készárucikkeket nehezen tudja nélkülözni a iparcikkeinek is jelentős piaca az Egyesült Államok, ezért olyan nagy X. még, hogy ez a sokoldalú és kiküszöbölhetetlen ellentét a két állam között hogyan alakul a közel jövőben.

A kínai vonatkozások beható ismertetésével természetesen nem foglalkozhattunk, ám a Kínában végbemenő gazdasági, politikai és fegyveres összeütközések körülményei már az elmondottak nyomán is eléggé bizonyítják, hogy a tőkés termelési mód mai fejlettségi fokán felmerülő gazdasági nehézségeket a nagyhatalmak már csak fegyveresen tudják elodázni. Az ellentétek természeti törvényként jutnak érvényre és mindazok az elképzelések, amelyek ezeket a problémákat „kölesönös jóakarattal“ (ultraimperializmussal, Páneurópával, stb.) óhajtják megoldani, a valóságos összefüggések fel nem ismerésén vagy azok elpalástolásán alapulnak.

NAGY GÁBOR

A s z t. b a r b a r a i h a l á s z o k

Regény. Írta Anna Seghers.

(4)

III.

Kevéssel husvét után felvonták a zsalukat a rakodópart és a piactér egyes házain, a kocsmajtó felett ujonnan aranyozták szent Barbara tornyocskáját, a rakodóházak megnyitkák s várták a gőzöket, melyek télen át kerültek egyet Sebastian felé. Munkások érkeztek, a vállalat tisztviselői és kereskedők állítottak be. Megérkeztek a kapitányok is, megadták az első utasításokat az elszerződött embereknek. Télen át ott tanyáztak családjikkal együtt Port Sebastian egyik elővárosában mindazok, akiket a vállalat szerződöttetett. A kikötőben és a hajókon most is dolgoztak, mint minden tavasszal. S mint minden tavasszal, most is felkészültek a nagy vásárra, a rakodópart s a móló közti térségen: a nagy ünnepre, amikor a halászok

eltékozolják pálinkára, táncra és szerencsejátéokra az előleget, mint ezt a fiatal Bredel ősszel megjegyezte.

Már pünkösöd is közeledett. A sátrakat még nem verték le, csak ládák és deszkák sorakoztak s néhol eukor, bádóg és papírcsoplák körvonalai mutatkoztak, vad, esztelen boldogság rendkívüli kellékei, amilyen valószínűleg utoljára és kizárólagosan St. Barbarában kerül csak kiosztásra.

Végre kifeszítették a sátortetőket, a rudakon vörös és zöld nyereménytárgyak izzottak, a körhinta lovai mereven hegyezték füleiket, megkattantak az első ütemek, zene csörrent meg, rekedten és tébo-lyodottan a boldogságtól.

Az emberek összereztek, megtisztálkodtak és ünneplőt öltöttek, lesiettek a térre, kiéhezetten és szomjásan ilyen nagy falás boldogságra. Kedennek is megérkezett, a céllövő-bódé előtt állapodott meg, itt is ízes falatok lógtak, sárga és piros nyereménytárgyak s Kedennek ólomszemöldjei megolvadtak. Először mosolyogva emelte vállához a fegyvert, célzott, ki tudja, talán mindjárt örölni kezd tiszteletére a bádóg-malom — a fegyver eldőrdült —, de nem kezdett örölni semmi, Kedennek szemöldjei megmerevedtek. És Kedennek felesége, aki megint lapos volt, mint a deszka, elődaigott a bódék előtt, megállott egyik asztalnál, órák, virágcserepek és vázák sorakoztak itt, karikával kellett célbadobni ezekre s különösebb szerencse nélkül is, egyetlen karikával szert tehetett az ember ilyen pompás, csillogó holmira; nyugtalanul megérintette könyökével a férfi karját, egyszerre három, vagy hat karikát lehetett vásárolni, ezeket aztán karjára fűzte a pályázó s egyenként célzott velük. Halkan könyörgött, de Kedennek nem hallotta könyörgését, vagy nem akarta hallani, odébbmentek, az asszony arca elsárgult s keskenyebbre fonyadt, torkából haragos, panaszos, vinyogó hang tört elő.

Este zöld és piros sugárral csorgatott fényeket egy elhaladó gőzös a tengerbe. Az öböl is csöpögtetett néhány fénypötytyöt a vízbe. A víz apróra törte e fényeket s elusztatta messzire, talán a nyílt tenger felé, mint a falvak és hajók egyéb hulladékát, északnak, vagy délnek, valahová.

*

Mária a mólón ügyelgett két barátnőjével, akik a szigetről érkeztek a pünkösdi ünnepségre. Fiúk oldalogtak körülöttük s végül is elcsalták a két leányt. Ideje lesz már munkábaállni, gondolta Mária, megkerülte a sokadalmat, a kör közepén keringett a forgóhinta, Mária tánc lépésben ment odébb.

Egyik a Bredelek közül, fiatal hajósmester, aki éjszaka a kocsmában aludt — mert szokás volt, hogy a társaság indulás előtt ideküldött valakit Sebastianból — gusztust kapott a nagy vigasság tanaka fényeire s maga is a mólón ténfergett. „Ez aztán jól kiszáradt!” gondolta s követni kezdte a leányt. Mária minden lépésnél visszafordult s riszálta magát. A fiatal Bredel melléje szegődött. Ugyanabból a fajtából volt, mint mindenki a vidéken, magas és erőteljes kamasz, álla és pofacsontjai hosszúkás háromszöget mutattak. A

lány sietni kezdett, felértek a keskeny, meredek útra a kunyhók között, a fiatal Bredel karonfogta és suttogni kezdett, Mária nem felelt, de még jobban sietett, a fiatal Bredel megismételte ajánlatát, Mária nevetett és szemébe nézett, jókedvű szemeiben két apró, merev fényecske világított, ez tetszett Bredelnek, úgy érezte, hogy a leány jószívvel van hozzá. Most már elhagyták a kunyhókat, a sivár út a fensíkon át vezetett, lenn a mélyben a tenger és semmi egyéb, felettük az ég, napszaka és éjszaka között s fáradtan, hasasan lógott telítve a sok esővel. Mária nekiiramodott, így loholtak egymás mellett. Bredel egyenesen előre kémlelt, megpillantotta az út végében a kocsmát. Itt kuksolt a kocsmá, a névesség csurgott falairól, ablakai világítottak, mint egy fényes szempár. Bredel fényre és melegre vágyott, most megérkeztek, Mária belökte az ajtót. De ami odabenn fogadta őket, az nem volt fény, se meleg; a mennyezetről pislogó lámpa lógott, néhány alak heverészett a padokon s az asztalok mögött, talán többen is lehettek, mint első pillantásra gondolta. Mária el akart osonni mellette, erre magához tért, haragosan megmarkolta a leány karját. A lány nevetve toltá el magától térdeivel, aztán abba hagyta a nevetést s dühtől remegve pattant fel:

— „Pusztulj haza, Bredel, hallod, fogjál magadnak egyet a városi legyecskék közül, akik minden ganéjra rászállnak.“

Köröskörül vihogtak, csak most vette észre, milyen sokan vannak, csak most ébredt fel egészen, azt az átható szagot érezte, amit gyerekkorától ismert, Sebastianban és St. Barbarában, a hajókon és a kikötőkben, mindenfelé ez a szag terjengett, csak hígabban, mint itt, mintha innen, ebből a söntésből indulna útjára ez a szag. Oly heves undor fogta el, hogy sarkonfordult. De ebben a pillanatban felnyílt az ajtó, St. Barbarából érkezett valaki, meghökkent, mikor észrevette Bredelt s rögtön háttal állott az ajtónak, keze a kllincsen. Ez volt Nyk, kicsi és szikár és hosszú, egymásbafonódott karjairól, melyek a gummiszalagok titkos rugalmasságára emlékeztettek, senki nem tételezte volna fel a bennük feszülő konok erőt.

Bredel rögtön tudta, hogy ez az ember akar valamit tőle. Iparkodott nem venni észre, elbámult fölötte az ablak felé, két nagyobb s feljebb két kis négyszögben ég és tenger derengtek az ablakon át, az éjszaka még távolabb rémlett, mint odalenn a vásártéren. S halványsárga színe volt mindennek. „Te vagy az, aki ősszel azt mondta, hogy nem kellene éhezni a halászoknak, ha nem pucolnák el az előleget az ünnepnapon?“ Bredel üde fiatal arca eltorzult a megvetéstől. Nem is felelt, csak kibámult az ablakon. Nyk reámeredett, e pillanatban ő is ugyanezt látta, mint Bredel, a fiatal Bredel pupillái egész piciben visszatükrözték a víz és az ég halványsárga négyszögeit, ezt bámulta Nyk is. A halász egy lépést tett feléje, mire Bredel hirtelen kétségbeeséssel odavetette, hogy nem ő mondta, hanem egy másik. „Mert olyan átkozottul hasonlítasz reá“ — felelte Nyk, meglóbálta karját és öklét, mint egy parittyába kötött ólomnehézetet, Bredel vállára ejtette. Bredel megtántorodott. De Nyk, aki nem mozdult helyéről s csak hosszú karjával dolgozott, megegyeszer lesujtott és megegyeszer. Bredel összeesett s közben makacsul ismételte: „Nem:

én voltam, aki azt mondta, hanem egy másik.“

A pillanattól, hogy Nyk belépett az ajtón, elcsendesedett a szoba. Később is csendben maradtak még egy ideig. A kocsmáros végül az asztalra kapaszkodott és felesavarta a lámpát. Az árnyalattal világosabb fényben ott hevert a fiatal Bredel a padlón, mellét és halántékát érték az ütések, s kissé vérzett is. Nyk, mint aki elvégezte dolgát, békésen egymásba fonta karjait, odalépett hozzá s a padlón heverő Bredelt ugyanolyan megvesztegethetetlen pillantással mustrálta, mint az előbb, mikor még szemközt állott vele. Aztán újból neki-dült az ajtónak.

★

A fejek között, melyeket a fiatal Bredel elmosódottan észlelt csak a homályban, felmerült Hull arca is. Bredel nem tudhatta, hogy ül mögötte a homályban valaki, s legalább olyan feszültséggel lesi a fejleményeket, mint maga Bredel, akinek bőrre ment a dolog. Nemcsak az utolsó tíz percben, már hetek óta lesben állott Hull. Lehetetlen még tovább várni, gondolta. Mikor a fiatal Bredel a söntésbe lépett, rögtön észrevette. Aztán megérkezett Nyk, közeledett egy lépést, felemelte karját, s Hull tudta, itt a pillanat, itt a pillanat, rögtön utána leszünk, kicsattanó örömet érzett megkönnyebbülést.

Feltápászkodott s odaállt a fény sugárkörébe. „Emeljétek fel!“ — mondta. Nyk vonakodva hajolt le, mintha parancsot kapott volna, de félrelökte valaki s csípőben megmarkolta a fiatal Bredelt. Kettőn markolták meg, vállaikra emelték s elindultak. A többiek lassan mentek utánuk, tucatnyian lehettek. A kunyhók közé érkeztek, senki nem maradt ma odahaza, s itt szabadban most sem borult még igazi éjszaka, meg lehetett különböztetni az ablakfélfákat, a kúpokat és kereszteteket. Mikor a kanyarodóhoz értek, lenn a mélyben megpillantották a rakodópart egy kivágását, telehintve színes fényekkel, s lövések kattogását is hallották a cellövő bódé felől.

Hull közvetlenül Nyk mögött lépkedett. Nyk szikár, hanyagtar-tású hátáról lekalimpáltak a fiatal Bredel lábszárai s Hull vállát verdesték. Fűzőcipőket viselt, s a cipősarkok ismeretlen anyagból készültek, amelyet Hull sohasem látott. Önkéntelenül is a rakodópart felé füleltek valamennyien.

Lenn az úton Kedennek jött szemközt. Kedennek felfigyelt, haza-küldte az asszonyt és hozzájuk szegődött. Átmentek a piactéren. Megálltak az irodák előtt, de itt már sötétség borult mindenre. Csak a kocsmá ablakai világítottak, tetőtől a padlóig, odabenn sereglett most össze minden alkalmazott, hivatalnok és kereskedő, akik ezidő-tájt St. Barbarában tartózkodtak. Az ajtó előtt álltak egy ideig, az-tán az egyik, megunva a várakozást, belökte az ajtót, néhányan nyo-mába tódultak. Odabenn éles hang érdeklődött, mi újság? Nyk las-san leengedte vállairól a fiatal Bredelt. Egyik alkalmazott kisietett hozzájuk. A halászok odaszóltak neki, hogy hívasson át embereket a hajógazdaságból. Nyk leemelte most társa válláról a fiatal Bredel törzsét. „Ez nem tetszik nekünk, küldjétek egy másikat“ — mondta. (Később azt állították, hogy Nyk vigyorgott e szavaknál, de ez nem

igaz. Ellenkezőleg, bosszús hangon beszélt.) „KüldjeteK egy másikat!“ — kiáltotta Nyk társa. — „Háromötöd részeseDést akarunk, s a kiló hét fillér.“

A fiatal Bredelt becipelték a házba. Aztán bezárták az ajtókat s leeresztették a zsalúkat. „Háromötöd részt!“ — kiáltották a halászok. Kezdetben össze-vissza kiabáltak, de később már rendszeresebben, egyenletesen. Az ordításból Kedennek hangja vált elő legélesebben. Mellkasából hatalmasan, megerőltetés nélkül harsogott fel a hang. A halászok csodálkoztak is, fogalmuk sem volt eddig Kedennek hangjának képességeiről. Hull még mindig Nyk mögött állott. Közben teljesen besötétedett, most már Bredel cipősarkait sem vette volna észre az orra előtt. Ő is ordított. Néhány fiatalember, akik a vásár peremén ódalogtak, meghallotta a kiáltozást s odasiettek a térre. A csapat pillanatok alatt sűrűsödött.

A vásártér kiürült. Ordításaik rövid, egyenletes időközökben robbantak a bezárt ház felé. A teret feketére festette a tömeg. Férfiak és nők ordítottak keresztül-kasul és vinnogtak. Hull fejében megvillant, hogy most kellene kezdeni valamit. Megtorpant az ijedségtől. Szívesebben időzött volna el most észrevétlenül a többiek között. Nyk hátára kapaszkodott fel. Rögtön körbeállták, Hull térdeivel átfogta Nyk nyakát. Beszélni kezdett. Azt ismételte, amit már elmondott a gyűlésen is: nem szabad tengerre engedni egyetlen hajót sem, együtt kell maradni. Az emberek tökéletes csendben hallgatták. Egyetlen vágy élt most valamennyiükben: ezeket a szavakat akarták hallani, éppen ezeket. Hull se vágyott másra, csak ismételni e szavakat, végeszakadatlanul. Hull hangja nem harsogott olyan öblösen, mint például Kedennek hangja. De aki hallgatta, az izgatott lett, s reményt keltett mindenkiben. Még Hull is reménykedni kezdett tulajdon hangja hallatára. Ugy rémlett, mintha ő is odalenn szorongana az emberek között s izgatottan bámulná az alakot, aki felkapaszkodott Nyk vállaira, és onnan szónokol most, mámorosan és gondtalanul, s nem is gondol reá, mi lesz a vége.

Ezen a napon este András a szobában üldögélt, a lámpás alatt, mely vékony dróton függött a mennyezetről s ide-oda himbált, mint ha hajókabin tetőzetéről lógná le. Tél vége felé megbetegedtek a gyermekek. Ami az ujszülöttet illeti, valóságos csodaszámba ment volna, ha Kedennek feleségének szikkadt melleiből életet tud szopni. Ez a csoda természetesen el is maradt. A gyermek már most is el-lenszenvesen hasonlított anyjára, sárgán és ráncosan pislogott fehér fókötőjében. Bár nem volt különösebb oka reá, hiszen nem is kedvelte módfelett, András eltökélte, hogy ezt a gyermeket minden körülmények között megmenti az életnek. Mindjárt kezdetben, a legkínosabb hetekben, mikor a juhok teje elapadt, rendkívüli élelmiszereket talált ki a gyermek számára. A csecsemő minden hónapban közel járt a halálhoz, s András ilyenkor megkettőzte makacsságát és kárörömfélét érzett a családdal szemben, mikor az általánosan várt

katasztrófa nem következett be.

Kedennek felesége szenvedélyesen vágyakozott ma este a vásárra, megkérték Andrást, maradjon odahaza, első este amúgy sem érdekes még a sokadalom, másnap kezdődik csak az igazi paradé. András már órák óta leste rosszkedvűen érkezésüket. Sokszoros gyalázatnak érezte mindezt, először is, hogy joguk volt reáparancsolni és a kucóba ültetni, s aztán, hogy engedelmeskedett. Látott egy leányt, aki St. Blé-ből érkezett, gömbölyű, barna leány, utána akart nézni, mert a biztos szerető nem rossz dolog. Most itt kuksolt. Igaz, hogy a nagy céció csak másnap kezdődik, de már ma is sok érdekeset mulaszt, mindörökre elmulasztotta a ma esti látnivalókat, kell is a céció ezeknek az öregeknek, nincs-e több joga hozzá neki, a fiatalnak? Várt, figyelt. Lépések döögtek az úton lefelé. Valószínűleg a kocsmázók léptei, akik csak későn szánták rá magukat, hogy részt vegyenek a mulatságban. A léptei elháltak, s András magányosan s ingerülten maradt egyedül. Közben beköszöntött az éjszaka, s András elámult, hogy Kedennekének még semmi hírük, ezeknek semmi nem elég, gyűlölködéssel gondolt most reájuk. Kiállott az ajtó elé, s ekkor vette csak észre, hogy lenn a rakodópart már elcsendesedett, csak a piac tér felől visszhangzott különös lármá, figyelt, mi lehet ez? Sejtette, mi történik odalenn. Csaknem kétségbeesett. Éppen ő mulasztotta el a dolog kezdetét, éppen ő, akinek, legtöbb volt hozzá a köze. Hull jutott eszébe, az biztosan odalenn ágál most, de neki sem jutott eszébe felüzenni Andrásért. Visszament a szobába. Gyűlölte a tetőt feje felett, a beteg, alvó gyermekeket, akiket őrizni kell odahaza a szobában. Megint kiment a ház elé, végre megpillantott egy árnyat a sarkon. Kedennek felesége érkezett. Biccentettek, rögtön odébsietett.

Már véget is ért minden, mire leért a piacra, a tömeg szétszóródott. Tanácstalanul és éhesen állott a nagy, fehér tér közepén. A sötét ház pislogott, csak a leeresztett zsalúk résein át, mint aki alvást színel. András eszeveszetten kezdett vágyakozni fény és öröm után. Sarkon fordult, felsietett a domboldalra. Odafenn közben zsufolásig megtelt a söntés. A hangok ide-oda rebbentek a homályban, majd kimerülten hallgattak el néha. Késő éjszakára járt az idő. András már a küszöbön megfeledkezett bánatáról. Itt megtalált mindent, amire vágyott, világosságot, barátokat. Elvegyült közöttük és hallgatta őket. Holnap reggel tehát újabb előleget követelnek a halászok. Majd valamennyien vonakodnak elszegődni a régi bérfeltételek mellett. Gyermekes, izgatott örömet érzett, mintha végre, végre, nagy ünnepségre készülének. Ez az ünnep teszi majd fel a koronát mindenre, ami eddig történt. András oszdesen ült helyén. Feje egyre inkább balfelé csuklott, végül is megpihent szomszédja vállán. Ezt az embert még a „Veroniká”-ról ismerte, szikár, mogorva alak. De most örült neki. Végre nekidugálta magát és felállt. Óriási kedve kerekedett torkonragadni valakit. Az éjszakát persze Máriánál töltötte. A lépcső előtt fiatal kölyökkel ütközött össze. Szitkozódtak, egymásnak estek. András nem erőltette meg különösebben magát,

mikor leteperzte a fiút. Nevetnie kellett, hogy akad valaki, aki ilyen események előestéjén útjába mer állani. Mária rövidesen ki akarta tenni a szűrét, de a fiú nem engedelmeskedett.

Már reggeledett, mikor végigsietett a rakodóparton. A valóság még különb lesz talán, mint ahogy elképzelte. Oly könnyedén járt, oly könnyű volt a feje. Máriánál kissé túlzásba vitte ma éjjel. zsebében néhány fillér csörgött csak, de rögtön az első célzással eltalálta a malmot, három potyalövést jelent, ha a malom örölni kezd; a karikák könnyedén rebbentek el kezéből s a nyereménytárgyak köre borultak; végül kapott valamilyen mulatságos réztárgyat, odaajándékozta a lánynak, akit ebben az évben szeretőnek szemelt ki. barna és kerek lány volt ez, mint egy dió, a szaga is olyan, de most nem ért rá foglalkozni vele. talán, mert éjszaka jóllakott a szerelemmel. Mindenkit nyganez az izgalom töltött el közelében, mint őt. Fel és alá loholtak, célbalóttek s összeráncolt homlokkal játszadoztak. Híre kelt, hogy nagy dolgok készülnek odalenn Barbarában, küldöttek jártak Sebastian és Barbara között, várták a választ. Most érkezett megint egy tucat ember a fogadó elé s ordítottak: „Háromötöd részt!” Eszébe jutott, hogy már három napja nem látta Kedeneket. Most ő is felrohant a térre, a tömeg felszaporodott közben. Már messziről észrevette Kedeneket, kihallotta hangját az ordításból, rögtön tudta, hogy ez a hang csak Kedenneké lehet, s csodálkozott. Este megint fény szivárgott a rakodópartról a vízbe. András, aki évszámra nem látott másféle fényt, mint amilyen a hajókabin, vagy Kedennekék szobája, vagy a sötét mennyezetéről himbál, boldogan és zavarodottan loholt most fel és alá, arcát és hátát vörös és zöld foltokkal fröcskölte be a fény. Egész idő alatt egy bizonyos ponton, bordái között érezte az örömet; szinte fáj, oly nyilaló volt ez az öröm.

*

Rákövetkező reggel értesítették a halászkok a „Veronika” kapitányát, hogy nem szállnak hajóra. Egyeidejűleg nyilatkozott a többi hajó legénysége is. Az „Ursula”, parancsnoka Adrian Six volt. Emberei között akadt három-négy egykorú fiatal fiú, ezek zajongtak a leghangosabban. Adrian hajója mindig zsongott a civódástól s elégedetlenségtől, mintha a túlságosan hosszúnyakú, elfogódott külsejű kapitány terjesztené az unalom és mogorvaság csiráit. A legénység már előre örült, milyen mogorva és zavarodott arcot vág majd ezen a napon Adrián. De nem telt sok örömük benne. Ugy látszik, Adrian régen várta már ezt a bejelentést. Nyugodtan s megértően felelte, hogy a határozatot továbbítani fogja; ami az ő személyét illeti, hajlandó a maga részesedését a legénység bérmozgalmával egyeidejűleg rendeztetni. A halászkok alájában sajnálták is kissé, hogy nem ráhattak el Sixet, mint például a „Marie Farère” öreg parancsnokát. Six ezen a napon is mogorva maradt és unalmas.

A kikötő külső képe ma is úgy festett, mint általában a hajók indulásának napján. A környék falvaiból ma is beállítottak asszo-

nyok és gyermekek, hogy a férfiakat fedélzetre kísérjék. Ugy számították, hogy két nap múlva indulhatnak a hajók. Az egyes hajók személyzete kis csoportokban állongott, s követeléseik feltételeit vitatták. A nyugati szél az asszonyok árcához szorította a főkötők csücskeit, künn a tengeren visszafésülte a hullámok taréját s gondolataikat továbbterelte szavaik mögül, messze túl az öblön. Általános volt a vélemény, hogy legkésőbb két nap múlva az új bérfeltételek mellett szállhatnak már tengerre. A többiek, akik a határmögötti falvakban élnek, rákövetkező évben követik majd példájukat.

Délután hirdetményt függesztettek ki St. Barbarában, mely felhívította az egyes hajók legénységét; hogy válasszanak bizalmi embereket, minden hajó legénysége egyet, s küldjék el őket tárgyalni a hajóstársaság irodájába. A halászok gyűlést hívtak össze, s hamarosan megválasztották követeiket, vita nélkül. Az iroda ajtaja előtt gyülekeztek. A megválasztottak beléptek az irodába. A hajóstársaság egyik idős alkalmazottját küldte ide, pápaszemes idegen embert. A hivatalnok felállott pultja mögül, s udvariasan és oly halkán kezdett beszélni, hogy valamennyien szorosan körülállták s tökéletes némaságban kellett fülelniök, ha meg akarták érteni szavát. A Bredel-féle Egyesült Hajóstársaságok hajlandók tárgyalásokat kezdeni a halászokkal, mondotta. A fiatal Bredel esete arra kényszeríti a társaságot, hogy ne küldjön külön megbízottat St. Barbarába. De közben a környékbeli falvak halászaik térjenek haza, mert a sebastiani megegyezés s a hajók indulása időpontjáig néhány nap is eltelhet még.

A követek visszatértek társaikhoz s megbeszélték a választ. Egyesek úgy vélekedtek, hogy helyes lenne gyűlést tartani odafenn s megkérdezni Hull véleményét, de a zöme rögtön választani akart, nehogy elaludjon a dolog. Három embert választottak ki, akik még az esti gőzössel elutattak a szigetre és onnan Sebastianba. A következő napokban a halászok egy része elhagyta St. Barbarát, s egyidőre megint elcsendesedett a vidék.

*

A két férfi csaknem szemrehányásnak érezte a híg levest, mely Kedennekék asztalán párolgott. A kunyhók mögött most nyugodott le a nap s piros foltokat mázolt a gyermekek homlokára, a falra és a padlóra. A csecsemő aludt. A nagy csendben csak a kanalak csörömpöltek. Kedennek az előbb szomszédjával, Bruykkal baktatott haza, Bruyk meg is jegyezte: „Az ilyesmi mindig nagyszerűen kezdődik és rossz a vége. Port Sebastian? Fenét, Várd csak ki, mi marad az egészből télire.“ Kedennek hirtelen megtorpant és hangosan felnevetett. Bruyk összerázkódott. Nem is beszéltek tovább egy szót sem, némán mentek haza. Még asztalnál ültek, egyszerre csak felpattant András a székről. Egyidejűleg kopogtak, Hull érkezett meg. Kedennek felesége a tányérok fölé hajolt, a gyerekek Hullt bámulták, mint az ujkaput, s András mereven figyelte Kedenneket. Hogy leülhet-e egy percre, kérdezte Hull. Étellel kínálták — a fazék alján löttyedt még egy kevés leves —, de nem akarta elfogadni. Végül is Kedennek szólt reá durván, hogy egyen. Erre aztán evett. Nem al-

hatna-e itt, kérdezte Hull. S mikon mind megbámulták, hozzátette: „Nem jó most, ha mindig odafenn kuksolok már tudják, hogy itt vagyok, nem vagyunk többé magunk között, azért gondoltam, talán hozzátok szállhatnak egyidőre.“ — „Miért ne?“ — felelte Kedennek.

A gyerekek merev áhitattal csodálták Hullt, ez volt hát ő, az idegen, aki messziről érkezett, a vendég. András oldalról pislogott feléje, szemei ragyogtak, végre itt ül köztünk, gondolta. S bár Kedennek mereven Hullra szegezte tekintetét, mégis úgy érezte Hull, mintha a házigazda elnézne felette, valamilyen pontot bámulna a vendég feje felett. Pedig szó sem volt ilyesmiről. Kedennek csak arra gondolt, hogy itt ül hát mégis nálam, itt ül az asztalomnál Kedennek felesége gyanakodva szemlélte Hull zekéjét.

A gyerekek a szülőkhöz feküdtek, András a padra hevert, Hull kapta meg a falmélyedést. A lámpát leoltották; s mintha csak most jutnának jogaikhoz a zörejek és hangok, egyszerre hallani lehetett az ujszülött halk, ziháló lélekzétvételeit. Egészen jó alvóhely volt ez itt, el is aludt Hull, félálomban hallotta még, amint lélekzétvétele elvegyül a többiekével.

A kocsmáros beszállásolt Hull vackába egy fiatal kereskedőt, akitől pálinkát, cukrot és kávéét szokott vásárolni. Az ünnep véget ért s ilyenkor a rákövetkező csendes napokon látott neki Desak ösz-szeszámlálni bevételeit és kiadásait. Desak ifjúkorában a tengeren csavargott, majd hosszabb időre megragadt egy kikötőben a tulsó parton. Aztán a part mentében vándorolt, egyszer itt ütötte fel sátorfáját, egyszer ott. Felesége is itt született a környéken, az asszony első férje rendezte be az üzlet mellett a söntést. Az asszony hozta haza egyszer Máriát is egy kirándulásról, Docrerében járt, egy kikötőben, Sebastiantól nyugatra, s ott szedte fel egyik ismerősüknél a leányt és hazahozta, hogy segítsen a söntésben és az üzletben. Ettől kezdve, ha nem akadt jobb dolga, minden télen beállított Mária. Meglehetősen rossz bőrben volt most is, annakidején néhány marék hust és osontot szántak csak reá, s ő nem szerzett hozzá sokat. Miután Desak számbaszedte a raktárat és felállította a mérlemeglopta. Leparancsolta az emeletről, a lány pislogva, megnyúlt get, mint minden évben, most is meg kellett állapítania, hogy Mária állal kullogott le, mint minden ilyen alkalommal, s rögtön feleselni kezdett. Desak hajánál ragadta meg, ütlegelte, s Mária azonnal nagy bögést csapott, erre az alkalomra rendkívüli visongásokat tartogatott, minden évben egyszer visitott csak így. Puhán és vékonyan visitott, s aki hallgatta, kedvet kapott hosszabb ideig is gyönyörködni benne. Desak ütötte, ahol érte, most igazán nagy lendületbe jött, s nem is hagyta abba, csak mikor elhalkult Mária sírása és unalmasan hatott már. A lány prüszkölt és szipákol, elbújdosott az egyik sarokba, s szánnivalóbbnak tette magát, mint volt igazában. Desak nevetett s a lány kiálló lapockájára veregetett, a blúz felfes-

lett egy helyen, Desak dörmögött és cibálta a lány rongyait. Végül is együtt maradtak reggelig, akkor lejött a fiatal kereskedő és kávét kért.

Már másnap este híre járt, hogy Sebastianba küldött követek útban vannak az új szerződéssel hazafelé. A férfiak biztatgatták az asszonyokat, hogy a jövőben egészen másféle teleket élnek majd meg, mint eddig. Nem írták pontosan körül, milyen is lesz ez a „másféle“ tél, de mindenki elképzelhette, az asszonyok, a gyermekek, ők maguk is. Mindenki az új szerződésről beszélt, a piactéren is, a szigeten e héten két fillérrel emelkedett az apróhal kilójának ára, a gyerekek is vígan játszadoztak. Egyszerre híre futott, hogy a követek megérkeztek az új gőzössel, mindenki a kikötőbe inalt. De nem érkezett senki, egész héten hír nélkül maradtak, a levest még hígabbra öntötték fel, az asszonyok türelmetlenkedtek, mert már ideje volt, hogy a férfiak kihajózzanak, a legjobb halászhelyeket amúgy is megszállták már előlük. A szél izetlen nyári esőt kergetett a szárazföld felől, s izgatottan táncoltatta a kikötőben a hajókat, melyeket láthatatlan varázserő kötözött meg itt, — a szélnél is hatalmasabb, titokzatos erő.

A kocsmáros bőségesen rendelt új árút, máskor csak télire szerzett be ilyen mennyiséget, hiteltre mérte ki a pálinkát, a söntés zsuflva volt esténként, mintha titkos bánattól szenvedne a falu, s szükség egy kissé leinni magukat, hogy elbirják ezt a bánatot. Hull legtöbbször Kedennekkel tért haza. András, térdén összefont kezekkel, a nagybácsi mellett üldögélt; barna arcának vonásai most eloszendesedtek és elfáradtak, mintha túlnagy fába vágta volna fejszéjét, de lehet az is, hogy a st. bléi kicsike előlegezte neki szerelmét.

Egy reggel beállított Nehr Katalin, a szomszédasszony, kopogott és leült. De jóideig nem szólt egy szót sem Nehr Katalin, aztán hirtelen ezt mondta: „Mit gondoltok, hazajön-e Nehr Ferenc?” — Kedennek Mária szigorúan megnézte vendégét. Nehr Katalin fiatal volt még, s nem szikkadt úgy ki, mint a többiek általában; ezért nem is kedvelte Kedennek Mária. Azt sem értefte soha, hogyan kopogtatott be valaki minden különösebb ok nélkül idegenekhez, s aztán csak leül és beszélget. Igaz, hogy most különös napokat éltek. „Miért ne jönné haza?” — felelte. Nehr Katalin bólintott, aztán elment. Valószerűleg aggodalmait akarta csak megbeszélni. Kedennekné este elmondta ezt a látogatást. Kedennekkel nem beszélhetett, hát elmondta Andrásnak. András továbbadta a hírt a kikötőben barátainak. Nemsokára suttogni kezdtek a faluban, hogy baj van. Miért nem tértek vissza a követek? remélhetőleg visszajönnek még? Így telt el a hét. Következő szombaton váratlanul megérkezett az egyik gőzössel három a küldöncök közül. Eredetileg négyen voltak, kettő St. Barbarából és kettő a környék falvaiból. A két környékbeli nem is időzött a faluban. rögtön gyalog útnak eredtek. A harmadik, Pedeck Mihály St. Barba-

réből hazament a családjához. Már útközben találkozott a halászokkal és elmesélt nekik mindent.

Nem egészen úgy fogadták őket, mint elképzelték. Alig érkeztek meg, rögtön hozzákezdtek kihallgatásukhoz. Utolsóelőtti napon, délben, letartóztatták Nehr Ferencet és elszállították a fővárosba. Belekeverték a fiatal Bredel ügyébe. Aznap este ő is odafenn volt a sötétben. A végén gyűlésbe jöttek ugyan össze, de valamilyen okból nem tudtak határozni. Tulajdonképpen minden eredmény nélkül tértek haza.

Puha, szürke nap virradt rájuk, s szárazföldi szél járt, már jólesett volna nyelvük hegyével sós levegőt ízlelni. A partot és a tengert homok borította, a szelet elásták valahol, az emberek nem éreztek különös kedvet hozzá, hogy nagy lármát csapjanak. Az eső a szirtre szorította a madarakat, csak ezek csiripeltek. Lenn a kikötőben is változatlanul ment minden a szokottban, különösebb üzembről szó sem lehetett, de déltájban mégis indult és kikötött három, négyszós; a rakodópartokról vörösre mázolt, esőtől esikos ládák vándoroltak a halpiacon át a tárházak felé. A tárházak homloka megnyílt, a nyílásban megjelent a ház szelleme — a sötét négyszögben meztelen felsőtest hajolt előre és hátra, előre és hátra, s a kötél recsegve szaladt a rosszul olajozott hengeren.

Estefelé leballagott néhány halász a hegyről, hamarosan mind egybegyűltek, s bámészkodtak, mintha ezen az estén másféle köteleken különös vidákat tárolnának. Aztán véget ért a munkanap, a munkások leballagtak a templomhoz s visszatértek a szigetre, kis csapatuk maradt csak St. Barbarában. Köztük s a halászok között kevesen ismerték csak egymást, a munkások külön sötétbe jártak, lenn az öbölben. De most úgy bámultak utánuk a halászok, mintha tőlük is rendkívüli dolgokat várnának el.

MENNYIBE KERÜL EGY LÉGITÁMADÁS ?

A német repülők Coventry bombázása alkalmával 700.000 kilogram robbanó anyagot dobtak le. A kár óriási. Egy közepes repülőgépgyár több, mint 30 millió dinárba kerül. De a támadás is szép összegbe kerül. Egy száz kilós bomba k. b. 200.000 dinárba kerül. Ezek szerint csak a bombák, amit a városra dobtak a német repülők k. b. 14 millió dinárba kerültek. Amint az angolok jelentették, a támadás alkalmával 5 német bombavető zuhant le. Egy bombavető 6 millió dinárba kerül. Ugyanekkor az ezer német repülőgép fennyi vett részt a támadásban) óriási mennyiségű benzint és olajat fogyasztott el. Mégis Coventry sokkal nagyobb kárt szenvedett, mint amennyibe a támadás került.

(Neue Züricher Zeitung)